

*AP2_OKTIG_2_Tanulási eredmény alapú szemlélet megismerése és bevezetése az SZTE-n
Tanulási Eredmény Alapú Képzésfejlesztő Műhely a Szegedi Tudományegyetemen*

Tanulási eredmény alapú gondolkodás alkalmazása a pedagógiai munkában

Olvasólecke 7. Tanár szakos hallgatóknak

Fejlesztette: T. Molnár Gizella (SZTE JGYPK)

2019. május

Szegedi Tudományegyetem
Cím: 6720 Szeged, Dugonics tér 13.
www.u-szeged.hu
www.szechenyi2020.hu

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

*AP2_OKTIG_2_Tanulási eredmény alapú szemlélet megismerése és bevezetése az SZTE-n
Tanulási Eredmény Alapú Képzésfejlesztő Műhely a Szegedi Tudományegyetemen*

Az olvasólecke feldolgozásával elérhető tanulási eredmények:

Részletekbe menően ismeri a tanulási eredmények minőségi értékelésének szempontjait.	Alkalmazza a szempontokat a saját, és szükség esetén hallgatótársai tanulási eredményeinek értékelésében, minősíti azokat. Feltárja az erényeket és a hibákat, utóbbiakat elemzi és korrigálja.	Elfogadja a kritikát, a saját munkáját is hajlandó kritikusan szemlélni. Kész az együttműködésre és a csoportmunkára nyitott.	Képes az önellenőrzésre, felelősséget vállal a munkájáért és a bírálatáért egyaránt, a javításra önálló javaslatokat fogalmaz meg.
Ismeri a tanulási eredmények mérésének és értékelésének fogalmát. Tudja, hogy a jó tanulási eredmény kritériuma, hogy értékelhető legyen.	A saját tárgyához írt tanulási eredményekhez adekvát értékelési szempontokat fejleszt.	Elfogadja, hogy csak a jól értékelhető tanulási eredmények használhatóak a pedagógiai gyakorlatban.	Felelősséget vállal a tanulók értékelése során.
Ismeri a fejlesztő értékelés tanulási folyamatban betöltött pozitív szerepét.	Alkalmazza a munkája (tervezése) során a fejlesztő értékelést is, nem csak az oktató részéről, hanem a tanuló társak értékelését és az önértékelést is kivitelezi.	Hajlandó a minősítő formatív értékelés mellett fejlesztő értékelést is alkalmazni. Szem előtt tartja a tanuló személyiségét.	Átérzi a pedagógus felelősségét a tanuló személyiségének fejlődésében, tanulási útjának támogatásában és saját szakmai kompetenciáinak fejlesztésében is.

Az olvasólecke feldolgozásához szükséges idő: kb. 60 perc

*AP2_OKTIG_2_Tanulási eredmény alapú szemlélet megismerése és bevezetése az SZTE-n
Tanulási Eredmény Alapú Képzsfejlesztő Műhely a Szegedi Tudományegyetemen*

A tanulási eredmények mérése, értékelése

Az előző tanulmányainkból tudjuk, hogy a tanulási eredmények megfogalmazásának egyik legfontosabb kritériuma, hogy mérhetőek, értékelhetőek legyenek. Már a tanulási eredményeket úgy érdemes megfogalmazni, hogy az értékelésük módját is figyelembe vesszük, akár el is tervezzük.

Miért fontos az értékelés (is)?

Az értékelés minősége jelentősen befolyásolja az egész tanulási folyamatot, a tanuló személyiségének alakítását, önértékelését és motivációját. A tanulói teljesítmények értékelése tehát kiemelt figyelmet érdemlő, felelősségteljes feladat.

Feladat: Gondolja végig, fordult-e már elő a tanulmányai során Önnel, hogy a teljesítményét másként értékelte, mint a tanára? Esetleg két oktatója kétféleképpen értékelte a munkáját? Nem érezte korrektnek a TDK dolgozata, vagy a szakdolgozata értékelését? Ha igen/ha nem, mi volt ennek az oka? Ön szerint milyen tényezők befolyásolják az értékelést?

Írja le a tapasztalatait, véleményét!

A mérés és az értékelés

A pedagógiai értékelés kétféle értelmezését ismerjük:

Egyrészt a tanár számára **módszertani feladat**, másrészt pedig **az oktatási rendszert szabályozó** elem.

A tanítási-tanulási folyamaton belül a pedagógiai értékelésnek különböző funkciói vannak: a diagnosztikus, a formatív és a szummatív értékelés egymástól elkülöníthető és tanári szemszögből nézve lényeges, hogy ezeket elkülönítve alkalmazzuk, vagyis egy adott értékelési helyzetben ne keveredjenek az értékelési funkciók.

A pedagógiai értékelés az oktatási rendszer több szintjén alkalmazható, visszajelentései révén optimalizálhatja és javíthatja az oktatás rendszerének hatékony működését. E folyamat lényeges jellemzője, hogy a pedagógiai információkat szervezett módon, vagyis a célokból kiindulva, tervszerűen és tudatosan gyűjtjük. Az eredmények értelmezésekor figyelembe kell

*AP2_OKTIG_2_Tanulási eredmény alapú szemlélet megismerése és bevezetése az SZTE-n
Tanulási Eredmény Alapú Képzésfejlesztő Műhely a Szegedi Tudományegyetemen*

vennünk, hogy azt alapvetően meghatározza, hogy norma- vagy kritériumorientált értékelést alkalmazunk-e.¹

A mérés fogalma:

Információk gyűjtése a tanulók előrehaladásáról, a tanulói teljesítményről. Alapvető mozzanata, hogy szervezett módon pedagógiai információkat gyűjtünk, és azok alapján differenciált visszajelentéseket szervezünk. A pedagógiai információk egyrészt a tanulók tudásában bekövetkező változásokra, másrészt pedig a tanítási-tanulási folyamat mozzanataira irányulnak. A pedagógiai mérés során a tanuló megfigyelhető viselkedését, létrehozott produktumát előre meghatározott kritériumok és szempontok, mérési célok szerint egy mérőeszközön rögzített skálához illesztjük, hogy az elért eredményt számszerűsítsük.

Az értékelés fogalma:

A mérés eredményeinek összevetése az előre meghatározott és elvárt tanulási eredményekkel, kritériumokkal vagy a többi hallgató teljesítményével, vagy a hallgató korábbi teljesítményével. Ebben az esetben a mérés során szerzett információk értékelése. Témánk szempontjából az értékelés fogalma sokkal tágabb. Folyamatok, eljárások és módszerek összessége, amelynek célja, hogy információt kapjunk arról, hogy **a tanuló hol tart a kívánt tanulási eredmények birtoklásában**, illetve meggyőződjünk arról, hogy a tanulók elérték-e a kitűzött célokat, azaz a meghatározott és kívánt tanulási eredményeket. A tanítási-tanulási folyamat szerves része, többféle cél érdekében végezhetjük. Ide tartozhat a tanítási-tanulási folyamat tervezése, a tanulói tudás fejlesztése, illetve az elért tudásszint minősítése, valamint a tanulási eredmények megvalósulása.

¹ Molnár Edit Katalin-Vígh Tibor: A tantervelmélet és a pedagógiai értékelés alapjai
http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Tantervelmlet_s_a_pedagogiai_rtkels_alapjai/74_sszezs.html

*AP2_OKTIG_2_Tanulási eredmény alapú szemlélet megismerése és bevezetése az SZTE-n
Tanulási Eredmény Alapú Képzésfejlesztő Műhely a Szegedi Tudományegyetemen*

***Olvassa el az alábbi szakirodalmat! Segítségével idézze fel az előzetes tudását!
Jegyezze fel gondolatait a mérés és értékelés fogalmáról és összefüggéseiről!***

http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Tantervelmlet_s_a_pedagogiai_rtkels_alapjai/74_sszezs.html

Az értékelés típusai

✓ **Viszonyítás szerint:**

- ⇒ ***Kritériumorientált*** – A tanuló teljesítményét előre meghatározott követelményekhez (tanulási eredményekhez) viszonyítjuk.
- ⇒ ***Normaorientált*** – A tanuló teljesítményét a tanulócsoporthoz viszonyítjuk.
- ⇒ ***Individuumra orientált*** – A hallgató teljesítményét a korábbi önmagához viszonyítjuk, azaz a hallgató fejlődésének változását, mértékét vizsgáljuk.

✓ **Funkciója és a tanítási-tanulási folyamatban elfoglalt helye alapján:**

- ⇒ ***Diagnosztikus***, vagy helyzetfeltáró értékelés: a tanár számára nyújt információt egy-egy nagyobb egység tanításának megkezdése előtt, fő célja a tanuló előzetes tudásának feltárása. Módszere lehet: teszt, beszélgetés, gyakorlati feladat
- ⇒ ***Formatív***, vagy formáló, segítő, fejlesztő értékelés: a tanítási-tanulási folyamat állandó része, célja a megerősítés, vagy a tanulási hibák és nehézségek feltárása a javítás érdekében, és a motiváció. Módszere lehet: önértékelés, tanulótársak értékelése, munkanapló
- ⇒ ***Szummatív***, vagy összegző értékelés: a tanulási folyamat egy-egy fontos szakaszának a befejezésekor alkalmazzák, elsődleges célja a minősítés, az elért tudásállapot rögzítése (és igazolása). Módszere: írásbeli, szóbeli vizsga, projektfeladat, pl. érettségi vizsga, nyelvvizsga.

*AP2_OKTIG_2_Tanulási eredmény alapú szemlélet megismerése és bevezetése az SZTE-n
Tanulási Eredmény Alapú Képzésfejlesztő Műhely a Szegedi Tudományegyetemen*

Az értékelés alapelvei

A jó értékelés **objektív**: tárgyyszerű, tárgyilagos, független az értékelő személyétől. Emellett fontos, hogy legyen **megbízható**. Mit jelent a megbízhatóság? Jól mérje, amit mérni akarunk (pl. megfelelő szinten). **Érvényes** legyen, azt mérje, amit mérni szeretnénk. Az értékelés legfontosabb jellemzője, hogy **céltudatos, tervszerű és szervezett** tevékenység.

Az értékelés eredményessége, hatékonysága érdekében szem előtt kell tartani a következő **alapelveket**:

- ✓ a tanuló teljesítményét értékeljük
- ✓ reális, tárgyilagos, objektív legyen
- ✓ minden tanuló számára egységes eljárások és körülmények
- ✓ valós helyzetekben, változatos kontextusban történjen
- ✓ sikerélmény biztosítása a tanuló számára
- ✓ építő jellegű, konstruktív visszajelzés – fejlesztő értékelés, amely motivál
- ✓ a tanuló életkori sajátosságainak megfelelő legyen
- ✓ előre meghatározott, minden résztvevő által ismert körülmények

*AP2_OKTIG_2_Tanulási eredmény alapú szemlélet megismerése és bevezetése az SZTE-n
Tanulási Eredmény Alapú Képzésfejlesztő Műhely a Szegedi Tudományegyetemen*

- ✓ a tanulási folyamatot és ne a tanuló személyét értékeljük

Kerüljük az értékelés objektivitását torzító tényezőket!

Ezek sokfélék lehetnek, pl. a tanuló iránti rokonszenv, ellenszenv, kontraszt hatás, sztereotípiák, stb. Másfelől a pedagógus egyénisége, ideái, szemlélete, gondolkodása, beidegződései, előfeltevései is befolyásolhatják az értékelést.

Kinek a feladata az értékelés? Ki értékeli, és mit?

Értékelhet a tanár, a tanulótársak, sőt, a tanuló önértékelése is fontos. Az értékelés azt állapítja meg, hogy a tanuló rendelkezik-e, és milyen szinten, illetve milyen mértékben az elvárt, a tantárgy kimeneti követelményeként meghatározott tanulási eredményekkel? Hol tart a tanulási folyamatban, a kívánt tanulási eredmények elsajátításában?

Az értékelés formái és módszerei

Az értékelés szintje, funkciója, tárgya befolyásolja, hogy milyen módszerekkel lehet legeredményesebben értékelni a meghatározott tanulási eredményeket.

Az értékelés formája lehet írásbeli, szóbeli, vagy gyakorlati/interaktív jellegű. Fontos, hogy a tanulási eredmény alapú követelményekhez illeszkedjen az elvárt produktumok szempontjából. A gyakorlati feladat végrehajtása is kiegészülhet szóbeli számonkéréssel, például a kivitelezés lépéseinek szóbeli bemutatásával.

*AP2_OKTIG_2_Tanulási eredmény alapú szemlélet megismerése és bevezetése az SZTE-n
Tanulási Eredmény Alapú Képzésfejlesztő Műhely a Szegedi Tudományegyetemen*

- ⇒ **Írásbeli** módszerek lehetnek: pl. teszt, feladatlap, esszé, olvasónapló, érvelés, rezümé, témazáró dolgozat, házi dolgozat, (szak)rajz, kutatási/projektterv
- ⇒ **Szóbeli** módszerek lehetnek: pl. önálló vagy kérdésekkel irányított felelet, beszámoló, értékelő beszélgetés, magyarázat, tanulói kiselőadás, prezentáció, bemutatás, demonstráció, szerepjáték, helyzetgyakorlat, kutatási beszámoló
- ⇒ **Gyakorlati/interaktív** módszerek lehetnek: projektmunka (projektnap, témahetek), helyzetgyakorlat, szerepjáték, művészeti alkotó tevékenység (kórus, szakkörök)

Az **attitűdök valamint az autonómia és felelősség** elemeket nehéz a megszokott pedagógiai módszerekkel felmérni és értékelni. Segíthet a pszichológiai módszerek felhasználása, emellett a tanórán és egyéb szituációkban történő megfigyelés. Pl. viselkedéskultúra, kommunikációs kompetenciák, munkafegyelem, együttműködés a társakkal, stb.

Feladat: a saját tantárgyából kiválasztott témakörhöz előzőleg (az 5. olvasóleckében) írt tanulási eredmények értékeléséhez keressen adekvát értékelési módszereket, bemutattva, hogy a megfogalmazott tanulási eredményeket hogyan lehet mérni/értékelni!

	Megfogalmazott tanulási eredmény	Releváns értékelési módszer
TUDÁS		

*AP2_OKTIG_2_Tanulási eredmény alapú szemlélet megismerése és bevezetése az SZTE-n
Tanulási Eredmény Alapú Képzésfejlesztő Műhely a Szegedi Tudományegyetemen*

KÉPESSÉG		
ATTITÚD		
AUTONÓMIA, FELELŐSSÉG		

Irodalom:

- Farkas Éva (2017): *Tanulási eredmény alapú tanterv- és tantárgyfejlesztés a felsőoktatásban. Módszertani útmutató.* JGYPK Kiadó, Szeged
- Farkas Éva (2019): *Tanulási eredmények értékelése a felsőoktatásban* Szegedi Tudományegyetem Szeged
- NAT tervezet 2018 www.oktatas2030.hu/wp-content/uploads/2018/08/a-nemzeti-alaptanterv-tervezete_2018.08.31.pdf
- Molnár Edit Katalin-Vígh Tibor: *A tantervelmélet és a pedagógiai értékelés alapjai* http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Tantervelmlet_s_a_pedagogiai_rtkels_alapjai/74_sszezs.html

*AP2_OKTIG_2_Tanulási eredmény alapú szemlélet megismerése és bevezetése az SZTE-n
Tanulási Eredmény Alapú Képzésfejlesztő Műhely a Szegedi Tudományegyetemen*

